

викладачем; 7) позитивний настрій, що виникає внаслідок стимулювання пізнавальної діяльності студентів, надання їм свободи вибору і самостійності. При їх виконанні студент повинен вміти: 1) чітко формулювати висунуту для вивчення та аналізу проблему; 2) висувати гіпотези; 3) складати план роботи і необхідних процедур; 4) збирати, узагальнювати та систематизувати фактичний матеріал з урахуванням власного досвіду, спостережень, висновків, умовиводів, рівня теоретичних та практичних знань; 5) зіставляти отримані дані з метою перевірки їх достовірності, обґрунтованості і логічності; 6) оформляти в усному і письмовому вигляді результати досліджень; 7) відповідати на поставлені запитання; 8) критично переосмислювати отримані висновки і висновки під час обговорення в аудиторії (Аканов А.А., 2010).

Висновки: Постановка проблеми або проблемної задачі сприяє розвитку свідомого, мотиваційного підходу до навчання. Проблемно-орієнтоване навчання призводить до формування навичок самоорганізації, самонавчання і самоконтролю, тобто підвищує рівень свідомого ставлення до придбання професійних знань і умінь і особистісних якостей майбутнього лікаря.

УДК 378.147.227

ПЕРШІ КРОКИ ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНОГО НАВЧАННЯ МАЛИХ ГРУП В ЗАПОРІЗЬКОМУ ДЕРЖАВНОМУ МЕДИЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Черковська О.С., Фурик О.О., Мельнікова О.В., Григорьєва О.А., Іваненко Т.В., Шебеко Ю.О.

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: проблемно-орієнтоване навчання (PBL), тьютор, кейс, віртуальний пацієнт.

Проблемно-орієнтоване навчання складається кейсів (історій хвороб), на розгляд кожного кейсу виділяється три заняття проблемно-орієнтованого навчання, одне практичне заняття, під кожен кейс читаються тематичні лекції та проводиться форум. Заняття в ЗДМУ проводяться у студентів другого курсу медичного факультету.

Незважаючи на те, що зробити певні висновки про проблемно-орієнтоване навчання, пройшовши лише 6 кейсів, досить складно, висвітлення цього досвіду нам вважається необхідним. Перші 3 кейси ми розібрали зі студентами під час літньої практики, наступні – з початку III семестру. З боку викладачів відгуки тільки позитивні, тому що студенти з інтересом приходять на заняття, під час розгляду клінічного випадку часом так захоплюються, що відведеного для заняття часу ледь вистачає. Як студентів, так і тьюторів приваблює свобода дій та думок. Під час проведення перших занять були труднощі з формуванням головної думки, медичної термінології, запитань для самостійного вивчення вдома. Але через 6 кейсів помітний значний прогрес, тому що всі студенти займалися самопідготовкою та самоосвітою.

Спочатку студенти ділилися на дві категорії: одні краще, а інші гірше готувалися до занять, але вже через 3 кейси різниці майже не було, тому що готувалися всі. Також розбираючи кейси студенти навчилися задавати собі весь час запитання «чому?», і таким чином аргументувати свої відповіді. Зросла їх цікавість до базових дисциплін, тому що вони чітко розуміють, що без цих знань вони не зможуть ставити діагнози і лікувати пацієнтів. Навіть на звичайних практичних заняттях з базових дисциплін в студентів почали з'являтися додаткові запитання до викладачів. Особливо студентам подобаються практичні заняття в клініках, де вони спілкуються з хворими з патологією, що вивчається в кейсі, вивчають методи дослідження їх віртуального пацієнта, інструменти, апаратуру, лабораторні тести. Це

дуже стимулює тягу до знань. Вивчаючи віртуальних пацієнтів на папері, студенти хочуть побачити все на практиці, навчитися працювати з пацієнтами, задати запитання лікарю-практику, і, що суттєво, в них є така можливість. Також можна відмітити в студентах розвиток логічного (клінічного) мислення, що так важливо для лікаря. Вони вчаться працювати в команді, не бояться порадитися з колегами, що також важливо для їх майбутньої практики.

Таким чином, проблемно-орієнтоване навчання є необхідним в підготовці лікаря, тому що розвиває клінічне мислення, інтерес до самопідготовки та самовдосконалення, вміння працювати в команді. Переваги проблемно-орієнтованого навчання перед традиційним викладанням в тому, що в студентів виникає мотивація, вони шукають знання самі, а не чекають їх від викладача. Також студенти розуміють необхідність вивчення базових дисциплін, і ввесь час розбираючи кейси повторюють їх. Доцільно використовувати комбінацію проблемно-орієнтованого навчання з традиційним навчанням задля всебічного виховання грамотного лікаря.

УДК 378.147:159.955

ПРОБЛЕМНО-ОРІЄНТОВАНЕ НАВЧАННЯ – СИСТЕМА РОЗВИТКУ ТВОРЧОГО МИСЛЕННЯ

Александрова К.В., Біленький С.А., Іванченко Д.Г., Макоїд О.Б., Іванькова Н.А.,

Біленький О.С.

Запорізький державний медичний університет

Ключові слова: традиційна форма підготовки, проблемно-орієнтоване навчання, креативне і нестандартне мислення.

При традиційній формі підготовки часто одними з головних вимог до студентів у ВНЗ є мало зрозуміла їм необхідність заучувати складні теоретичні визначення, класифікації, формули і т.п., які сприймаються ними як зайвий одірваний від реальності абстрактний матеріал, котрий складно засвоюється і, крім того, потім практично не потрібен в професійній діяльності. При цьому існує досить сумнівна, на наш погляд, думка, що якщо студент в змозі на одному диханні, без запинки повторити все це, то він добре засвоїв матеріал.

По суті, будь-який процес навчання дійсно базується на необхідності засвоїти певну кількість теоретичного матеріалу. І тому надзвичайно важливо знайти дієвий спосіб для усвідомлення студентами, що це обов'язковий компонент (засіб) успішного оволодіння дисципліною.

В методі проблемно-орієнтованого навчання (ПОН) процес засвоєння матеріалу побудований за принципом: виклад і з'ясування проблеми – перегляд необхідних засобів для її розв'язання (теорії, визначення, закони і т.п.) – вибір шляху та створення алгоритму розв'язання – власне саме розв'язання. При цьому вирішення запропонованого завдання (проблеми) сприймається, як певне змагання, творчий конкурс, гра, а теоретичний матеріал, який необхідно запам'ятати, як правила, котрі доцільно виконувати для досягнення успіху (перемоги). Тобто ПОН «прив'язує» теорію до практики. Завдяки цьому студент усвідомлює, чому важливі ті або інші теорії, концепції та правила, переконується в їх необхідності і тому сприймає їх вже зовсім по-іншому.

Метод ПОН стимулює студентів мислити, більш того, мислити нетривіально. Адже навіть правильно організований виклад проблеми стимулює студентів до пошуку нестандартних рішень, а вміння мислити креативно і нестандартно – одна з найважливіших якостей справжнього лікаря.